

GRADIVA ZA NOVINARJE

EVROPSKA CENTRALNA BANKA

EUROSISTEM

**BANKA
SLOVENIJE**

Kazalo

Uvod	3
€ v Sloveniji	4
Kakšni so evrobankovci?	6
Kakšni so evrokovanci?	8
Izdelava evrobankovcev in evrokovancev	9
Zaščitni elementi evrobankovcev in distribucija	11
Distribucija evrobankovcev	12
Zamenjava gotovine leta 2002 in nadaljnji razvoj	13
Kako je organizirana izdelava bankovcev?	14
Upravljanje zalog in količine denarja v obtoku	15
Okvir delovanja za recikliranje bankovcev	17
Ponaredki	19

Uvod

I. januarja 2007 so prebivalci in prebivalke Slovenije začeli uporabljati evro (euro). Evropska centralna banka (ECB) in Banka Slovenije sta pripravili gradiva za novinarje, ki predstavljajo prehod na evro in evrobankovce od njihovega nastanka in izdelave do uvedbe evra kot domače valute v Sloveniji pet let po tem, ko so evrobankovci in kovanci prvič prišli v obtok v dvanajstih evropskih državah.

Na kratko so predstavljeni tudi evrokovanci in zaščitni elementi evrobankovcev.

Za dodatne informacije se lahko obrnete na Banko Slovenije ali Evropsko centralno banko.

Dodatne informacije lahko dobite na naslednjih naslovih:

Evropska centralna banka

Eszter Miltényi

Svetovalka za tisk

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt na Majni

Nemčija

Tel.: +49 69 1344 8304

Faks: +49 69 1344 7404

E-pošta: eszter.miltenyi@ecb.int

Internet: <http://www.ecb.int>

Banka Slovenije

Gordana Pipan

Svetovalka guvernerja za odnose z javnostmi

Slovenska 35
1505 Ljubljana

Slovenija

Tel.: +386 1 4719 770

Faks: +386 1 2515 516

E-pošta: gordana.pipan@bsi.si

Internet: <http://www.bsi.si>

€ v Sloveniji

Zamenjava valute

1. januarja 2007 je evro postal zakonito plačilno sredstvo v Sloveniji, vsi tolarški bančni računi pa so bili samodejno in brezplačno preračunani v evre. Po tem datumu vsa elektronska plačila potekajo samo še v evrih. Obdobje dvojnega obtoka je trajalo od 1. do 14. januarja 2007, kar pomeni, da je bilo v tem času mogoče plačevati tako s tolarškimi kot tudi z evrskimi bankovci in kovanci.

Banka Slovenije bo tolarške bankovce brezplačno zamenjevala za evre brez časovne omejitve.

Poslovne banke bodo tolarške bankovce in kovance brezplačno zamenjevale po nepreklicno določenem menjalnem razmerju 1 € = 239,640 SIT do 1. marca 2007. Od svojih strank imajo pravico zahtevati, da jih o zamenjavi zneskov nad 1.500 € (359.460,00 SIT) en dan pred nameravano zamenjavo obvestijo. Brez vnaprejšnjega obvestila lahko banke za zamenjavo takšnih zneskov zaračunajo provizijo. Po 1. marcu 2007 bo tolarške bankovce še vedno mogoče brezplačno in neomejeno dolgo zamenjati pri Banki Slovenije, tolarške kovance pa še naslednjih deset let, torej do 31. decembra 2016.

Do 28. februarja 2007 bo mogoče tolarške bankovce za evre zamenjati tudi v vseh nacionalnih centralnih bankah Evrosistema.

Nacionalne centralne banke tistih držav članic, ki so že uvedle evro, tolarške bankovce (SIT) brezplačno menjajo v evre po nominalni vrednosti od 1. januarja do 28. februarja 2007. Menjava je omejena na 1.000 € za vsako osebo oziroma transakcijo na dan in jo je mogoče opraviti v kateri koli poslovalnici, ki je objavljena na seznamu na spletni strani ECB (www.ecb.int)¹.

¹ Naslov: <http://www.ecb.int/bc/euro/changeover/slovenia/html/index.sl.html>.

€ v Sloveniji

Dvojno označevanje cen

11. julija 2006 je bil nepreklicno določen menjalni tečaj. Obdobje

dvojnega označevanja cen se je začelo 1. marca 2006 in se bo končalo šest mesecev po uvedbi evra v Sloveniji. Prodajne cene blaga in storitev morajo

biti navedene v obeh valutah. Cene v SIT so samo za informacijo, da lahko potrošniki cene v obeh valutah lažje primerjajo.

Ključni datumi v zamenjavi gotovine	Datum
Prodaja začetnih paketov evrov podjetjem	1. december 2006
Prodaja začetnih paketov evrov javnosti	15. december 2006
Pretvorba računov	1. januar 2007
Zadnji dan, ko so bili tolarški bankovci in kovanci zakonito plačilno sredstvo	14. januar 2007
Zadnji dan, ko banke brezplačno menjajo gotovino	1. marec 2007
Rok za menjavo tolarških kovancev pri Banki Slovenije	31. december 2016
Rok za menjavo tolarških bankovcev pri Banki Slovenije	Neomejeno

1€ = 239,640 SIT

Kakšni so evrobankovci?

Oblikovalski natečaj in raziskava javnega mnenja

Faza zasnove evrobankovcev se je začela februarja 1996, ko je Evropski monetarni inštitut (EMI), predhodnik ECB, objavil natečaj za oblikovanje bankovcev. Skupaj je bilo predloženih 44 oblikovnih predlogov², septembra 1996 pa je predloge ocenila žirija neodvisnih strokovnjakov s področja trženja, oglaševanja, oblikovanja in umetnosti. Sestavila je dva seznama: enega, ki je obsegal pet serij na temo “evropska obdobja in slogi”, in enega, ki je obsegal pet serij na temo “sodobno/abstraktno”. Nato je evropska organizacija za tržne in mnenjske raziskave dobila nalogo, da izvede anketo o tem, kako javnost sprejema izbrane oblikovne predloge. Po vsej Evropi je sodelovalo približno 2.000 posameznikov³. Upoštevajoč nasvete žirije in rezultate raziskave, je Svet EMI decembra 1996 izbral serijo, ki jo je predložil Robert Kalina, oblikovalec bankovcev v avstrijski centralni banki Oesterreichische Nationalbank. Njegovo oblikovno rešitev je navdihovala tema “obdobja in slogi v Evropi”, prikazuje pa arhitekturne sloge sedmih obdobij v evropski kulturni zgodovini. Ti slogi so prikazani na sedmih evrobankovcih:

- antika na bankovcu za 5 €
- romanika na bankovcu za 10 €
- gotika na bankovcu za 20 €
- renesansa na bankovcu za 50 €
- barok in rokoko na bankovcu za 100 €
- arhitektura železa in stekla na bankovcu za 200 €
- moderna arhitektura 20. stoletja na bankovcu za 500 €

² Predloge si lahko ogledate na spletni strani www.ecb.int/bc/pdf/banknotes/euro_catalogue.pdf.

³ Rezultate raziskave si lahko ogledate na spletni strani <http://www.ecb.int/bc/history/issue/html/index.sl.html>.

Kakšni so evrobankovci?

I. januarja 2002 je dvanajst držav članic Evropske unije uvedlo sedem bankovcev. Na sprednji strani bankovcev so upodobljena okna in vrata, ki simbolizirajo duha odprtosti in sodelovanja v Evropi. Dvanajst zvezd Evropske unije predstavlja dinamiko in složnost med evropskimi narodi. Motiv na sprednji strani dopolnjuje podoba mostu na hrbtni strani bankovca. Mostovi simbolizirajo tesno sodelovanje in sporazumevanje med Evropo in ostalim svetom. Podobe prikazujejo tipičen arhitekturni slog vsakega obdobja, ne pa primerov iz dejanske arhitekture. Motivi in nadaljnje značilnosti bankovcev so podrobneje predstavljeni na slikah bankovcev na desni:

- ime valute – euro – je zapisano v latinici (EURO) in grški pisavi (ΕΥΡΩ);
- kratica Evropske centralne banke v petih jezikovnih različicah – BCE, ECB, EZB, EKT in EKP – za takratnih enajst uradnih jezikov Evropske unije;
- znak za zaščito avtorskih pravic ©;
- podpis predsednika Evropske centralne banke;
- zastava Evropske unije.

Kakšni so evrokovanci?

“Evropsko” stran kovancev je oblikoval Luc Luycx iz belgijske nacionalne kovnice. Prikazujejo podobo Evropske unije oziroma Evrope in simbolizirajo enotnost EU.

Vsak ima »evropsko« in »nacionalno« stran. Evropska stran prikazuje Evropsko unijo pred širitvijo v maju 2004 ali pa geografsko podobo Evrope, medtem ko je nacionalna stran za vsako državo različna. Kljub tem razlikam lahko z vsemi €-kovanci plačujete kjerkoli v evroobmočju (euroobmočju).

€-kovanci

2 €

Na kovancu za 2 € je upodobljen največji slovenski pesnik dr. France Prešeren.

1 €

Kovanec za 1 € prikazuje utemeljitelja slovenskega knjižnega jezika Primoža Trubarja.

50 CENTOV

Na kovancu za 50 centov je Triglav.

20 CENTOV

Na kovancu za 20 centov sta upodobljena lipicanca.

10 CENTOV

Kovanec za 10 centov prikazuje neuresnjeni nacrt arhitekta Jožeta Plečnika za slovenski parlament.

5 CENTOV

Na kovancu za 5 centov je obris sejalca.

2 CENTA

Na kovancu za 2 centa je podoba knežjega kamna.

1 CENT

Na kovancu za 1 cent je štorcklja.

www.ecb.int
www.evro.si

Izdelava evrobankovcev in evrokovancev

Od bombažnih polj do papirnice

Glede na vse večji pomen evra kot ene najpomembnejših mednarodnih valut je morda simbolično, da surovina za bankovce prihaja iz različnih predelov sveta. Bombaž, ki raste na ameriškem jugu, v Afriki ali stepah osrednje Azije, je osnovna sestavina “papirja” evrobankovcev, ki je pravzaprav narejen iz čistih bombažnih vlaken. Teh vlaken se ne da uporabiti v tekstilni industriji, ker so za tkanje prekratka, zato jih kupijo papirnice, ki iz njih naredijo bombažni papir. To daje evrobankovcem poseben “otip” oziroma čvrstost, kakor tudi

! Ali ste vedeli, da ...

... evrobankovci v obtoku v Sloveniji prihajajo iz zalog bankovcev, ki jih ima Evrosistem⁴, nacionalne evrokovance pa izdeluje finska kovnica Mint of Finland?

daljšo življenjsko dobo. So trpežnejši in bolje prenašajo grobo ravnanje kot večina drugih vrst papirja. Bombažna vlakna se pobelijo v vodi pri visokem pritisku in visokih temperaturah. Nato gre papirna masa v papirni stroj. Zaščiten papir je substrat ali podlaga za izdelavo bankovcev, nekateri zaščitni

elementi pa so vgrajeni v sam papir (vodni znak in vdzelana barvna vlakna). Vodni znak na primer nastane tako, da se med postopkom izdelave spreminja debelina papirja; nekateri deli postanejo prosojnejši ali svetlejši kot osnovni papir, drugi deli pa postanejo temnejši.

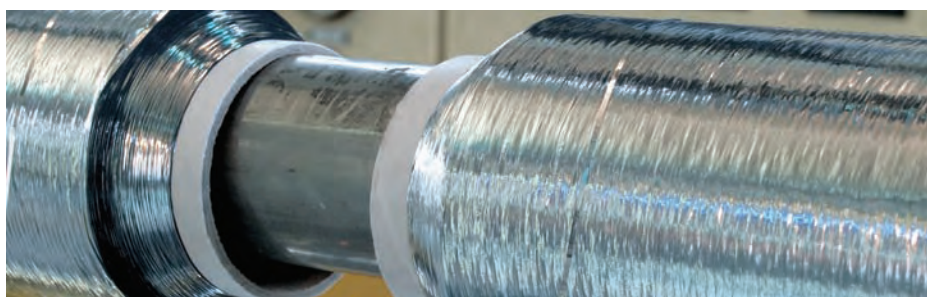

⁴ Evrosistem obsega ECB in nacionalne centralne banke tistih držav, ki so uvedle evro.

Izdelava evrobankovcev in evrokovancev

Od papirja za bankovce do bankovcev

Papir za bankovce se dostavi štirinajstim dobro varovanim tiskarnam v Evropi, ki izdelujejo evrobankovce. Obstajata dva postopka: ofsetni tisk in globoki tisk (intaglio). Pri obeh postopkih se uporabljajo različne vrste plošč in posebne vrste barve. Z vsako ploščo se običajno natisne preko pol milijona pol, iz katerih se nato izreže približno 25 milijonov bankovcev. V osemurnem delovniku je mogoče izdelati približno 40.000 pol, tj. okrog 2 milijona bankovcev. S pomočjo ofsetnih tiskarskih strojev je mogoče istočasno natisniti obe strani bankovcev. Globoki tisk (intaglio) daje bankovcem poseben "otip": uporabniki lahko preverijo pristnost bankovcev tako, da s prtom otipajo veliko številko ter okno oziroma vrata na sprednji strani. Za tiskanje v reliefu se plošče za globoki tisk, ki so premazane s posebno barvo, s silo okrog 30 ton pritisnejo na papir. Poleg tradicionalnih tiskarskih tehnik za tiskanje bankovcev se za nanos srebrne folije s hologramom uporablja tehnika vročega tiska ("hot-stamp"). Številka spremenljive barve na hrbtni strani bankovcev višjih vrednosti pa se nanese s sitotiskom. Vsak bankovec dobi enolično serijsko številko, sestavljeno iz ene črke in enajstih števk. Številne druge lastnosti evrobankovcev omogočajo, da javnost ter profesionalni uporabniki gotovine in centralne banke lažje ugotovijo, ali je bankovec pristen ali ponarejen.

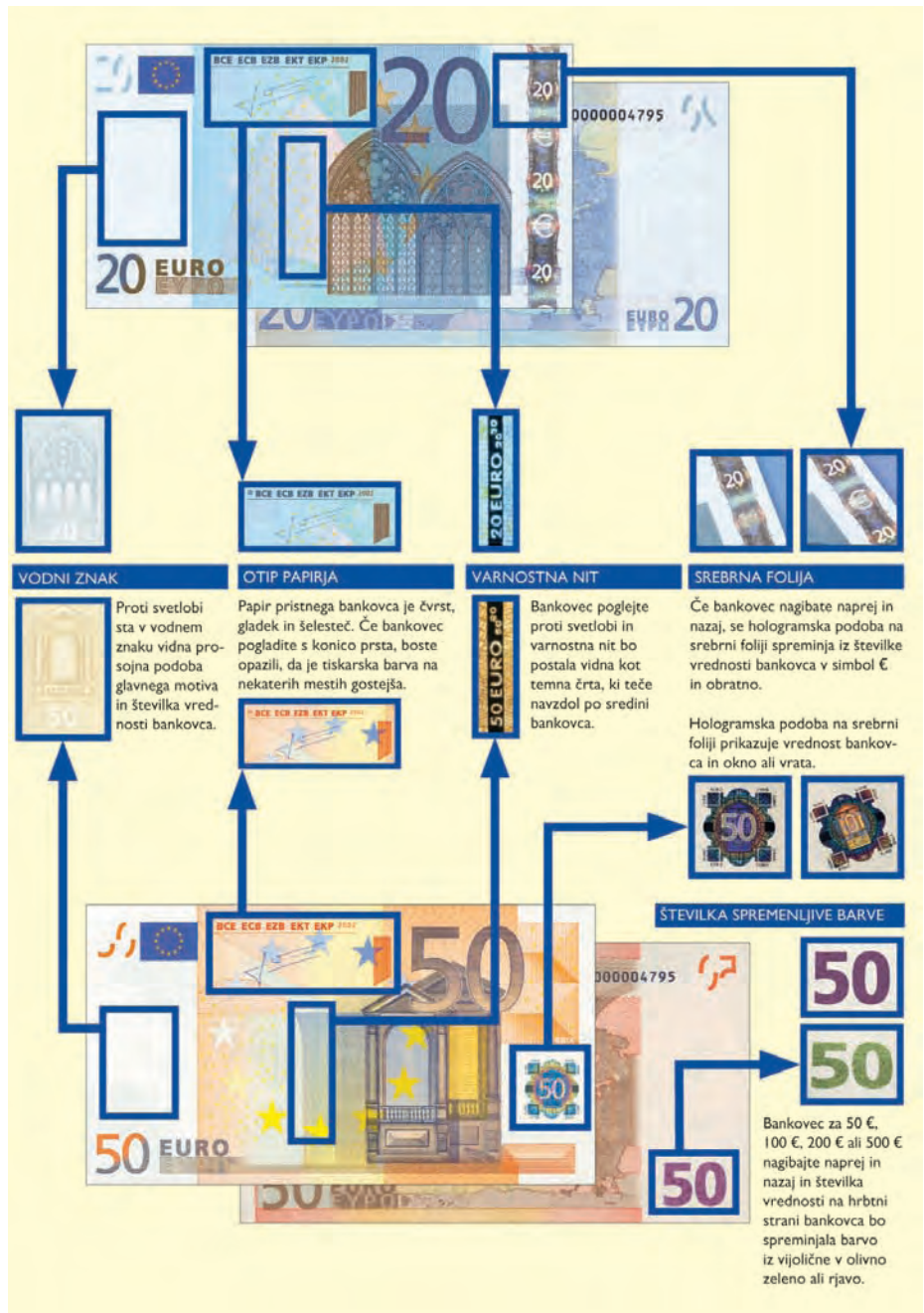
Zaščitni elementi evrobankovcev in distribucija

Obsežno testiranje pred obtokom

Da bi povsod zagotovili enako kakovost evrobankovcev, je ECB za vse tiskarne bankovcev razvila enoten sistem za nadzor kakovosti. Med postopkom izdelave se izvajajo številni ročni in avtomatizirani testi, ki zagotavljajo, da bankovci dosegajo standarde ECB. Bankovci se v testih na primer trgajo, umažejo ali celo operejo v pralnem stroju, da bi ugotovili njihovo odpornost.

Pripravljeni za distribucijo

Potem ko je bila dosežena ustrezna kakovost in so bile pole z bankovci razrezane, se bankovci pakirajo po apoenih, tiskarne pa jih pred distribucijo skladiščijo v varovanih prostorih. Bankovci gredo najprej iz tiskarne v nacionalne centralne banke, ki jih hranijo v svojih trezorjih. Banka Slovenije si je potrebno začetno količino evrobankovcev izposodila iz zalog Evrosistema.

Ali ste vedeli, da ...

... je bilo ob zamenjavi gotovine v Sloveniji v obtoku skupno 41,5 milijona evrobankovcev (s skupno težo skoraj 33 ton), njihova vrednost pa je bila približno 772 milijonov EUR?

... je bilo v obtok dano skupno 250 milijonov kovancev, ki so bili težki približno 1.131 ton in vredni 83 milijonov EUR?

Distribucija evrobankovcev

V prihodnjih letih bo Banka Slovenije te bankovce "odplačala". Evrobankovci, ki so leta 2007 v obtoku v Sloveniji, imajo tako šifro države (črko) tiste nacionalne centralne banke (NCB), ki je bankovce zagotovila. Z letom 2008 bodo imeli evrobankovci, izdelani v imenu Banke Slovenije, črko G kot šifro države.

NCB	Črka
Belgija	Z
Grčija	Y
Nemčija	X
Španija	V
Francija	U
Irska	T
Italija	S
Luksemburg	(*)
Nizozemska	P
Avstrija	N
Portugalska	M
Slovenija	G
Finska	L

(*) Novi evrobankovci, ki jih je izdala Banque centrale du Luxembourg, imajo trenutno črko nacionalne centralne banke tiste države, kjer se tiskajo bankovci za Luksemburg.

Za zagotovitev nemotene in hitrega prehoda na evro je Banka Slovenije 29. novembra 2006 začela oskrbovati poslovne banke z evrobankovci, z evrokovanci pa 25. septembra 2006. Banke so s to gotovino nato naprej oskrbele podjetja. 1. januarja 2007 so bili evrobankovci praktično v vseh bankomatih v Sloveniji.

Zamenjava gotovine leta 2002 in nadaljnji razvoj

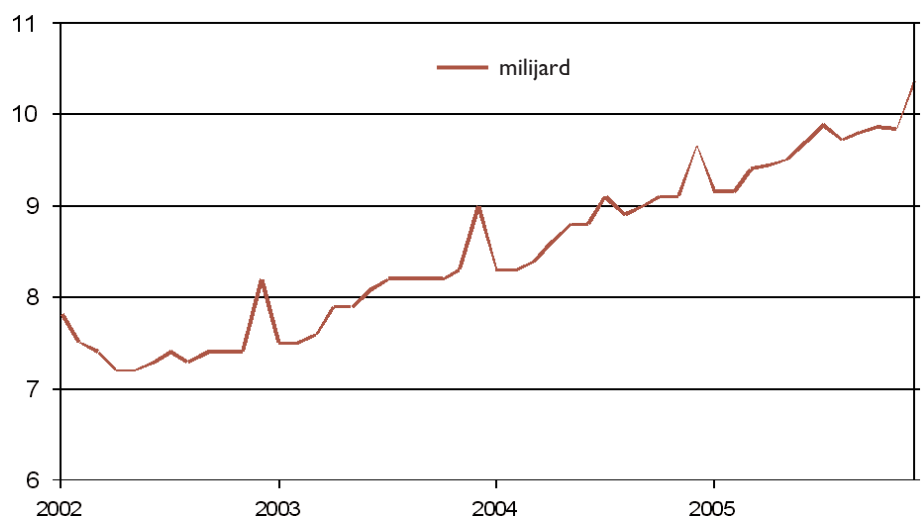

Evro je začel obstajati z nepreklicno določitvijo tečajev 1. januarja 1999, vendar je bil sprva zgolj valuta na finančnih in deviznih trgih. Za mnoge ljudi je evro nastopil šele z uvedbo bankovcev in kovancev. Ta izredno velik logistični podvig je potekal v obdobju pred 1. januarjem 2002. Skupaj je bilo izdelanih 15 milijard bankovcev, dovolj, da bi pokrili 15.000 nogometnih igrišč, in približno 52 milijard kovancev, s čimer bi lahko naložili 10.000 tovornjakov. S to količino je bilo treba zadovoljiti začetno povpraševanje in zagotoviti zaloge za nacionalne centralne banke evroobmočja. Banke in trgovine, varnostna podjetja za prevoz gotovine in sektor prodajnih avtomatov na gotovino so bili dobro pripravljeni: uspešna prilagoditev njihovega poslovanja je precej prispevala k nemoteni uvedbi nove gotovine. K temu pa je pripomoglo tudi več kot 300 milijonov ljudi na evroobmočju, ki so takoj sprejeli bankovce in kovance evra.

Število bankovcev v obtoku se vse od njihove uvedbe stalno povečuje. Ob koncu leta 2006 je bilo v obtoku okrog 11 milijard bankovcev v vrednosti približno 600 milijard EUR (v primerjavi s skoraj 8 milijardami bankovcev v vrednosti 221 milijard EUR na začetku leta 2002). Bankovci in kovanci evra so zakonito plačilno sredstvo na celotnem

evroobmočju, ne glede na to, kje so bili izdelani. Zaradi turizma in poslovanja prosto prestopajo meje v Evropi. Evro je postal svetovna valuta. Po ocenah je med 10% in 20% odstotki vrednosti vseh evrobankovcev v obtoku v rokah posameznikov in podjetij zunaj evroobmočja, ki evro uporabljajo kot vzporedno valuto.

Graf: Skupno število evrobankovcev v obdobju 2002–2006

Ali ste vedeli ...

... da je bilo do sredine januarja 2002 več kot 90% vseh gotovinskih transakcij opravljenih v evrih, čeprav sta bila za prehod predvidena dva meseca? Zato se bo večina bodočih članic evroobmočja verjetno odločila za krajše obdobje dvojnega obtoka gotovine.

Kako je organizirana izdelava bankovcev?

Pred uvedbo evrogotovine je bila vsaka centralna banka odgovorna za izdelavo bankovcev za svojo državo. Po letu 2002 je bila izdelava bankovcev spremenjena, tako da je zdaj združena po apoenih. To pomeni, da je vsaka centralna banka odgovorna za izdelavo omejenega števila apoenov, pri čemer zadovoljuje potrebe po teh apoenih na celotnem evroobmočju. Takšna delitev dela omogoča Evrosistemu, da izkoristi prednosti ekonomije obsega. Prispeva

tudi k učinkovitemu vodenju sistema za nadzor kakovosti, saj se vsak apoen tiska na manjšem številu lokacij, kot bi se brez sistema združevanja⁵. ECB in nacionalne centralne banke vsako leto napovejo, kakšno bo predvideno skupno povpraševanje po bankovcih, pri čemer upoštevajo ocenjeno povečanje bankovcev v obtoku in zamenjavo neprimernih bankovcev, ki so za obtok preveč obrabljeni ali umazani. Vsaka nacionalna

centralna banka nato po ključu dobi delež od celotne proizvodnje bankovcev. Leta 2006 je bilo natisnjenih 7 milijard bankovcev. Za leto 2007 pa je bilo določeno, da bo treba izdelati 6,3 milijarde bankovcev. V skupni proizvodnji lahko sodelujejo samo tiskarne, ki jih je glede kakovosti in varnosti odobrila ECB. Trenutno evrobankovce izdeluje 14 tiskarn bankovcev po vsej Evropi.

⁵ Več informacij o načrtu izdelave si lahko ogledate na <http://www.ecb.int/bc/faqbc/printing/html/index.sl.html>.

Upravljanje zalog in količine denarja v obtoku

Nacionalne centralne banke zagotavljajo nemoteno in učinkovito ponudbo evrobankovcev. Morebitno povpraševanje na trgu po katerem koli apoenu je mogoče takoj zadovoljiti in priskrbeti zeleno količino, saj imajo nacionalne centralne banke zaloge bankovcev. Te zaloge imajo iz treh razlogov: da zamenjajo neprimerne bankovce, da zadovoljijo skoke v povpraševanju, ki jih med drugim povzročajo sezonska nihanja (npr. povečana uporaba gotovine okrog božiča) ter da zadovoljijo nepričakovano povpraševanje. Podatkovna baza

Evrosistema, ki jo vodi ECB, omogoča spremljanje sprememb v obtoku in zalogah bankovcev.

Selitev bankovcev med državami povzroča neravnovesja v zalogah nacionalnih centralnih bank. Če kaže, da bo posamezni nacionalni centralni banki zmanjkalo določenega apoena, druga centralna banka s presežkom tega apoena v nekaj dneh s cestnim ali zračnim transportom prenese zeleno število bankovcev. S takšno fleksibilnostjo smo povečali učinkovitost, saj imajo lahko nacionalne centralne banke manjše zaloge.

Ko pridejo bankovci iz tiskarne, so vsi enake kakovosti. Ko so bankovci v obtoku, pa se njihova kakovost zmanjšuje: bankovci za 5 € na primer se prej obrabijo ali zmečkajo kot bankovci za 50 €, saj se z njimi običajno ravna manj previdno in večkrat zamenjajo lastnika. Bankovec za 5 € v povprečju preživi 15 mesecev, preden je umaknjen iz obtoka in uničen, medtem ko bankovec za 50 € kroži skoraj štiri leta.

Za obdelavo bankovcev, ki so jih predložile poslovne banke in varnostna podjetja za prevoz gotovine, nacionalne centralne banke uporabljajo hitre

Upravljanje zalog in količine denarja v obtoku

sortirne stroje. Te naprave lahko v delčku sekunde preverijo pristnost in kakovost bankovca. Bankovci, ki niso več primerni za obtok, ker so umazani, neprimene kakovosti ali jim manjka kak del, se takoj razrežejo.

Če se kakovost bankovcev v obtoku zmanjša, npr. da se obrabijo ali umažejo, jih je težje uporabiti v prodajnih avtomatih. Zaradi tega bi se lahko zmanjšalo zaupanje javnosti v bankovce,

njihova uporaba kot plačilno sredstvo pa bi se lahko zmanjšala. Poleg tega je veliko lažje preveriti zaščitne elemente na čistem bankovcu kot na umazanem. Skupni minimalni standardi za razvrščanje bankovcev tako ohranjajo neokrnjenost evra. Če se bankovci ne vračajo pogosto v nacionalno centralno banko, je težko vzdrževati raven kakovosti bankovcev v obtoku. Zlasti bankovci za 5 €, ki se običajno selijo od stranke k trgovcu in

nazaj ter se ne polagajo na banko, se dokaj redko vračajo v centralno banko. Nekatere nacionalne centralne banke zato spodbujajo pogostejše polaganje bankovcev za 5 € oziroma so začasno izdajale samo novo tiskane bankovce. ECB spremlja kakovost bankovcev v obtoku s pomočjo letne vzorčne ankete. Bolj dolgoročno Evrosistem izvaja projekte, katerih cilj je povečati življenjsko dobo bankovcev.

Okvir delovanja za recikliranje bankovcev

Cikel kroženja gotovine je mogoče skrajšati, če banke ponovno izdajo ("reciklirajo") bankovce, ki so jih prejele od svojih strank. S tem se izognemo pošiljanju bankovcev nazaj v centralno banko in njihovem ponovnemu dvigu s strani iste banke. Leta 2002 je ECB vzpostavila referenčne pogoje za delovanje samostojnih naprav, ki jih upravljajo uporabniki, s katerimi je mogoče sprejemati, obdelovati in izdajati bankovce ("vplačilno-izplačilni avtomati"). Banke in drugi profesionalni uporabniki gotovine smejo uporabljati samo vplačilno-izplačilne avtomate, ki odkrivajo ponaredke bankovcev in razvrščajo bankovce po kakovosti.

Ali ste vedeli ...

... da lahko banke prek svojih bankomatov ponovno izdajo bankovce samo, če so bili ti preverjeni v napravah, ki odkrivajo ponaredke in neprimerne bankovce?

Okvir delovanja za recikliranje bankovcev

Veljavnost referenčnih pogojev je bila medtem razširjena, tako da zajemajo vse vrste recikliranja bankovcev. Vse naprave morajo biti sposobne odkriti ponarejene bankovce ter bankovce razvrstiti glede na primernost oziroma neprimernost za obtok. Izdajajo se samo bankovci, ki so primerni za obtok, medtem ko je treba neprimerne bankovce poslati nacionalni centralni banki. Ponaredke pa je treba prijaviti lokalni policiji.

ECB na svoji spletni strani objavlja seznam tistih naprav za obdelavo gotovine in vplačilno-izplačilnih avtomatov, ki izpolnjujejo pogoje za recikliranje bankovcev⁶. Vsaka naprava mora pred vstopom na trg evroobmočja uspešno opraviti standardiziran test, s katerim nacionalna centralna banka ugotovi, ali naprava zanesljivo odkriva in ločuje ponaredke in neprimerne bankovce. Test je treba ponoviti vsako leto, da bi zagotovili brezhibno delovanje vsake naprave.

Po prehodnem obdobju bodo morale vse banke in drugi profesionalni uporabniki gotovine na evroobmočju upoštevati predpise glede recikliranja bankovcev ali pa bodo morale bankovce polagati oziroma dvigovati prek svoje nacionalne centralne banke.

⁶ <http://www.ecb.int/bc/cashhand/recycling/tested/html/index.sl.html>

Ponaredki

Evrobankovce je mogoče uporabiti za mednarodna plačila, zaradi česar so privlačni za ponarejevalce. Kljub temu je verjetnost, da naletite na ponaredek, zelo majhna. Leta 2006 je bilo iz obtoka umaknjenih manj kot 600.000 ponarejenih evrobankovcev. To je zelo majhen delež, če ga primerjamo s približno 11 milijardami bankovcev trenutno v obtoku.

! Ali ste vedeli, da ...

... ECB za preprečevanje ponarejanja evrobankovcev tesno sodeluje z Europolom in Interpolom?

... je ECB ustanovila center za analizo ponaredkov z namenom, da razvršča ponaredke evrobankovcev, ne glede na to, kje na svetu so se pojavili?

Praktično vsak ponaredek evra je mogoče enostavno ločiti od pristnega evrobankovca tako, da enostavno preverite več zaščitnih elementov, za kar ne potrebujete kakih posebnih naprav. Takšna metoda se je izkazala za učinkovito, saj se ponarejevalci osredotočajo na posamezen zaščitni element, vseh zaščitnih elementov pa ne posnemajo.

Po uvedbi evrogotovine ECB in nacionalne centralne banke pozorno spremljajo stanje glede ponaredkov. Center za analizo ponaredkov ECB usklajuje delo nacionalnih centrov v vsaki državi članici EU. Ti centri se nahajajo bodisi pri nacionalni centralni banki ali pri policiji. Vsi centri za analizo ponaredkov imajo dostop do izčrpne tehnične, statistične in geografske baze podatkov o ponaredkih (Centralna baza

podatkov o ponarejeni eurogotovini). Sistem se nahaja pri ECB in zagotavlja takojšnje informacije, kot so npr. informacije o tehnikah, ki so jih ponarejevalci uporabili za posnemanje zaščitnih elementov. To znanje upoštevamo pri razvoju naslednje generacije evrobankovcev, ki naj bi bili postopno uvedeni v nekaj letih. ECB tesno sodeluje z Evropsko komisijo (ki je odgovorna za objavljanje informacij o ponarejenih evrokovancih) ter z nacionalnimi policijami, Europolom in Interpolom, ki v boju proti kriminalu podatke iz Centralne baze podatkov o ponarejeni eurogotovini primerjajo s podatki v svojih kartotekah.

